

NÁRODNÍ IMPLEMENTAČNÍ PLÁN STOCKHOLMSKÉ ÚMLUVY O PERSISTENTNÍCH ORGANICKÝCH POLUTANTECH

ÚVOD

Stockholmská úmluva o persistentních organických polutantech (dále jen „Úmluva“) je globální environmentální smlouvou, jejímž cílem je ochrana lidského zdraví a životního prostředí před škodlivými vlivy persistentních organických polutantů. Podnětem k přípravě Úmluvy bylo rozhodnutí 19. zasedání Řídící rady Programu OSN pro životní prostředí (dále jen „UNEP“) č. 19/13 C ze dne 7. února 1997, které reflektovalo význam a složitost procesu omezování těchto chemických látek. Úmluva byla sjednána dne 22. května 2001 na Konferenci zplnomocněných zástupců svolané k tomuto účelu a následně dne 23. května 2001 vystavena k podpisu. Na základě usnesení vlády č. 483 ze dne 14. května 2001 a zmocnění prezidentem republiky byla Úmluva jménem České republiky dne 23. května 2001 s výhradou ratifikace podepsána. Po projednání návrhu na ratifikaci Úmluvy Parlamentem ČR a ratifikaci prezidentem byla ratifikační listina ČR dne 6. srpna 2002 uložena u depozitáře Úmluvy.

Úmluva vstoupila dle čl. 26 Úmluvy v platnost devadesátý den po dni uložení padesáté ratifikační listiny, listiny o přijetí, schválení nebo přístupu. Tato podmínka byla splněna 17. května 2004. Ke dni 7. října 2005 měla Úmluva 151 signatářů a 111 smluvních stran. Listina o schválení Úmluvy jménem Evropských společenství byla uložena u depozitáře 16. listopadu 2004.

Česká republika, jakožto smluvní strana Úmluvy, má na základě čl. 7 Úmluvy povinnost do dvou let od vstupu Úmluvy v platnost předložit konferenci smluvních stran svůj implementační plán. Obsah plánu se musí odvíjet od povinností uložených smluvním stranám Úmluvou, zejména jejími čl. 3, 5, 6, 10 a 11.

V návaznosti na podpis Úmluvy se Česká republika stala jednou z cílových zemí pro finanční a technickou pomoc poskytovanou Globálním fondem pro životní prostředí zaměřenou na problematiku persistentních organických polutantů (dále jen „POPs“). Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Organizací OSN pro průmyslový rozvoj připravilo návrh projektu, s cílem připravit Národní implementační plán (dále jen „NIP“). Projekt byl schválen Globálním fondem pro životní prostředí dne 1. srpna 2001. Česká republika se tak stala první zemí, které byl projekt schválen.

Při přípravě NIP byla zohledněna směrnice pro vývoj národních implementačních plánů pro Stockholmskou úmluvu o POPs, připravená ve spolupráci UNEP a Světové banky v roce 2002.

Vzhledem k rozsahu aktivit souvisejících s implementací Úmluvy a jejich průřezovému charakteru se od počátku realizace projektu kladl důraz na zapojení všech zainteresovaných institucí a subjektů do přípravy NIP. V pracovním týmu vedeném pracovníkem Masarykovy univerzity Brno a světově uznávaným expertem pro problematiku POPs prof. RNDr. Ivanem Holoubkem, CSc., který v průběhu dvou let připomínkoval rodící se návrh Plánu, byli zastoupeni jak pracovníci dotčených resortů (životního prostředí, průmyslu a obchodu, zdravotnictví, zemědělství, dopravy, obrany a vnitra), tak experti z výzkumných ústavů, vysokých škol, zástupce Svazu chemického průmyslu a členové nevládních organizací. Do přípravy Plánu byli zapojeni rovněž zahraniční poradci.

K tomu, aby projekt splnil stanovený cíl, bylo nejprve nutno shromáždit a vyhodnotit všechny dostupné informace o výrobě, použití, skladových zásobách, dovozu a vývozu 12 chemických látek, na které se Úmluva vztahuje. Jedná se o 9 pesticidů (aldrin, chlordan, DDT, dieldrin, endrin, heptachlor, hexachlorbenzen¹, mirex, toxaphen), technické chemikálie a jejich směsi (polychlorované bifenyly), nezamyšlené vedlejší produkty chemických a spalovacích procesů (polychlorované dibenzo-p-dioxiny a dibenzofurany). Zároveň byla zmapována technická infrastruktura pro hodnocení POPs, jejich měření a výzkum, včetně programů monitoringu úniků těchto látek do prostředí, jejich dopadů na životní prostředí a zdraví člověka. Výsledkem programů jsou údaje o POPs v prostředí, potravinách, vybraných veterinárních komoditách, zařízeních a expozici české populace těmto látkám. Součástí příprav NIP bylo také zjištění současné úrovně informovanosti cílových skupin o problematice POPs a vytvoření přehledu aktivit vyvíjených v této oblasti nevládními organizacemi.

Vzhledem k objemu a expertnímu charakteru podkladových informací, na jejichž základě byla formulována strategie a jednotlivé akční plány, nejsou vládě předkládány úplné výstupy projektu. Základní informace o České republice shromážděné v rámci projektu na základě směrnice pro přípravu Národního implementačního plánu – tzn. charakteristika státu; institucionální, politický a legislativní rámec; hodnocení problematiky POPs v ČR včetně národní POPs inventury - jsou v úplné podobě dostupné na internetové stránce řešitele projektu <http://www.recetox.muni.cz/projekty/Unido/unido-NIP.htm>.

Vládě jsou předkládány základní informace o politickém, legislativním a institucionálním rámci a dále plné znění strategie, akčních plánů NIP, návrhy na vytvoření kapacit, časový plán implementace a informace o zdrojích nutných pro naplnění NIP.

1. RÁMEC PŘÍPRAVY NÁRODNÍHO IMPLEMENTAČNÍHO PLÁNU STOCKHOLMSKÉ ÚMLUVY

1.1 Státní politika životního prostředí a mezinárodní závazky ČR ve vztahu k POPs

Mezi cíle aktualizované Státní politiky životního prostředí (dále jen „SPŽP“) schválené vládou České republiky usnesením č. 235/2004 ze dne 17. 4. 2004 patří snižování zátěže prostředí a populace organickými polutanty. SPŽP uznává, že společný a koordinovaný mezinárodní přístup je jediná efektivní cesta k řešení globálních environmentálních problémů, ke kterým se zátěž POPs bezesporu řadí. ČR přijímá svůj podíl odpovědnosti za stav životního prostředí na planetě Zemi a hlásí se ke svým mezinárodním závazkům s problematikou POPs souvisejícím. Činí tak v souladu se závěry Světového summitu o udržitelném rozvoji, který se uskutečnil v září 2002 v jihoafrickém Johannesburgu a potvrdil vzájemnou provázanost hospodářských, sociálních a environmentálních politik.

Česká republika je smluvní stranou nejen Úmluvy, ale i řady dalších mnohostranných environmentálních smluv majících vazbu k této problematice: Basilejské úmluvy o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování, Rotterdamské úmluvy o postupu předchozího souhlasu pro určité nebezpečné chemické látky a pesticidy v mezinárodním obchodu a Protokolu o POPs (dále jen „Protokol“) k Úmluvě EHK OSN o dálkovém znečišťování ovzduší přesahujícím hranice států. Ratifikací Úmluvy potvrdila ČR

¹ Hexachlorbenzen patří do všech uvedených kategorií.

svůj zájem podílet se na mezinárodně koordinovaném úsilí o ochranu životního prostředí a lidského zdraví před účinky POPs.

1.2 Úloha a odpovědnost orgánů státní správy a samosprávy zapojených do řízení problému POPs a alokace zdrojů

Zákon ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů, ustavil dnem 1.1.1990 Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“) jako ústřední orgán státní správy a nejvyšší orgán státní inspekce ve všech otázkách životního prostředí. Ve smyslu tohoto zákona je MŽP ústřední institucí státní správy mj. pro ochranu přírodních vod, vodních zdrojů a kvalitu povrchových a podzemních vod, ochranu ovzduší, odpadové hospodářství, hodnocení vlivů činností na životní prostředí a jejich důsledky včetně přeshraničních vlivů a pro státní politiku životního prostředí. MŽP je rovněž ústředním administrativním orgánem a nositelem nejvyššího státního dozoru v dalších oblastech, mj. v nakládání s chemickými látkami a přípravky a v prevenci závažných havárií.

MŽP je odpovědno za zabezpečení jednotného environmentálního informačního systému na území ČR včetně širokého územního monitorování. Je rovněž ústředním orgánem státní správy pro koordinaci mezinárodní spolupráce v otázkách životního prostředí. Těmto úkolům odpovídá vnitřní organizace MŽP.

K výkonu státní inspekce ochrany ovzduší a vod, nakládání s odpady a ochranu lesů a krajiny byla zákonem č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, zřízena Česká inspekce životního prostředí (dále jen „ČIŽP“) jako orgán státní správy s ústředím v Praze, která je podřízena Ministerstvu životního prostředí. Regionální inspektoráty ČIŽP pro výkon státního dozoru v regionech byly ustaveny v Praze, Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem, Liberci, Hradci Králové, Havlíčkově Brodě, Brně, Olomouci a Ostravě.

Inspektoráty provádějí kontrolní činnosti v rozsahu specifikovaném zákony ČR nad dodržováním legislativy a rozhodnutími správních orgánů v environmentálních záležitostech, zjišťují nedostatky a poškození životního prostředí, příčiny a odpovědné osoby za výskyt uvedených škod. Navrhují opatření k nápravě a dozírají na odstranění zjištěných nedostatků. Inspekce navrhuje pokuty, které budou uloženy za poškození životního prostředí, činí rozhodnutí o výši poplatků za ukládání odpadu na skládkách, za znečištění ovzduší velkými a středními zdroji a zabývá se stížnostmi jednotlivců a organizací. O výši poplatků za znečišťování ovzduší rozhodují krajské úřady, obecní úřady s rozšířenou působností nebo obecní úřady. ČIŽP je oprávněna nařídit zastavení výroby nebo jiných škodlivých činností, ohrožujících životní prostředí na dobu do odstranění nedostatků a jejich příčin.

K plnění aktivní státní environmentální politiky byl ustaven Státní fond životního prostředí České republiky (dále jen „SFŽP ČR“) jako jeden z finančních zdrojů k podpoře ochrany a zlepšení životního prostředí v ČR. Příjem SFŽP ČR sestává z poplatků za vypouštění odpadních vod do povrchových vodotečí, poplatků za čerpání podzemních vod, poplatků za emise polutantů do ovzduší, poplatků za reklasifikaci zemědělské půdy a poplatků za uložení odpadů na skládky. Dalšími zdroji příjmu mohou být dotace ze státního rozpočtu, dary aj. Výdaje jsou upraveny zákonem č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, a jeho prováděcími předpisy.

Státní správa v sektoru ochrany životního prostředí se uskutečňuje delegací pravomoci na obecní a krajské úřady.

Správy státních parků (Krkonošský národní park, Národní park Podyjí, Národní park a chráněná krajinná oblast Šumava, Národní park České Švýcarsko) a Správy ochrany přírody vykonávají na svém území státní správu lesního hospodářství, chovu a lovu ryb, hájemství a zemědělského půdního fondu, která jinak přísluší obecním úřadům.

Odborné aspekty práce MŽP ve výkonu státní správy jsou podporovány a zajišťovány příspěvkovými organizacemi, které se v tomto sektoru zabývají výzkumem, vývojem, informační a monitorovací činností.

Český hydrometeorologický ústav (dále jen „ČHMÚ“) je aktivní na poli meteorologie, klimatologie, hydrologie a ochrany ovzduší. Zakládá a provozuje monitorovací stanice a jejich síť, zpracovává výsledky měření, sestavuje a dodává předpovědi meteorologické situace a provozuje státní meteorologickou službu.

Česká informační agentura životního prostředí (dále jen „CENIA“) vypracovává a poskytuje dokumenty pro výkon státní správy, buduje Jednotný informační systém o životním prostředí a poskytuje environmentální informace. CENIA je správcem Integrovaného registru znečišťování (dále jen „IRZ“) a plní funkci centrální ohlašovny. Součástí CENIA je Agentura integrované prevence (dále jen „AIP“). Cílem AIP je odborná podpora výkonu státní správy v oblasti integrované prevence podle zákona č. 76/2002 Sb., o IPPC.

Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka (dále jen „VÚV T.G.M.“) uskutečňuje komplexní studium vody jako složky životního prostředí a je odbornou základnou vodního hospodářství v rámci sektoru. Součástí pracoviště je i sekce CeHO (Centrum pro hospodaření s odpady), které vytváří odborné zázemí pro Odbor odpadů Ministerstva životního prostředí.

Posláním České geologické služby (ČGS) (původně Českého geologického ústavu) je výkon státní geologické služby v ČR. ČGS sbírá a zpracovává údaje o geologickém složení státního území a předává je správním orgánům pro politická, hospodářská a ekologická rozhodování. Poskytuje všem zájemcům regionální geologické informace. Vytváří metody geologického výzkumu a s tím spojenou laboratorní činnost. Česká geologická služba – Geofond je informační a studijní centrum státní geologické služby.

Správa ochrany přírody ČR (SOP ČR) spravuje chráněné krajinné oblasti na území ČR, zajišťuje výkon státní správy ve smyslu zákona a spravuje jednotlivé chráněné krajinné oblasti, řídí odbornou činnost jednotlivých správ a zajišťuje odbornou, metodickou, dokumentační a informační činnosti pro správu chráněných krajinných oblastí.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR byla ustavena k uchování údajů ústředního fondu ochrany přírody a krajiny o zvláště chráněných oblastech, k vydávání stanovisek a expertních zpráv pro orgány státní správy a jiné právnické a fyzické osoby, k uskutečňování inventarizace průzkumů a plánů péče o chráněná území a odborný vědecký výzkum a expertizní činnost v ochraně životního prostředí, k shromažďování dokumentace a koordinaci programů tvorby krajiny a plnění opatření na ochranu přírody, krajiny a přírodního dědictví.

Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“) je garantem zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví v platném znění. Průběžně hodnotí zdravotní rizika a efektivnost navržených opatření NIP z hlediska ochrany zdraví. Na těchto úkolech se podílejí krajské hygienické stanice a zdravotní ústavy. V dané oblasti působí i Národní referenční laboratoře včetně Národní referenční laboratoře pro analýzu POPs. Zabezpečuje rovněž úkoly v oblasti ochrany zdraví stanovené zákonem č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění, a zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech, v platném znění.

Státní zdravotní ústav (dále jen „SZÚ“) prostřednictvím Ústředí Systému monitorování zdravotního stavu obyvatelstva ve vztahu k ŽP zabezpečuje objektivní informace o populační expozici a zdravotní zátěži, jakož i zdravotních rizicích ze životního prostředí, u vybraných POPs v jednotlivých subsystémech. Výsledky monitoringu slouží k hodnocení vlivu na zdraví - Health Impact Assessment (HIA). Nedílnou součástí komplexních monitorovacích studií je hodnocení zdravotních rizik. V rámci základního i aplikovaného výzkumu ve spolupráci s odbornými subjekty doma i v zahraničí bude realizovat epidemiologické studie vybraných populačních skupin.

Ministerstvo zemědělství (dále jen „MZe“) je ve vztahu k POPs ústředním orgánem státní správy v oblasti zemědělství a potravinářství. V resortu zemědělství se monitoring a snižování POPs týká především oblasti nakládání s pesticidy, kterou v rámci resortu zajišťuje Státní rostlinolékařská správa (dále jen „SRS“). Výskyt polutantů v půdě a hnojivech v rámci resortu zemědělství sleduje Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen „ÚKZÚZ“). SRS je zaměřena hlavně na legislativu, mezinárodní vztahy, ochranu území státu před škodlivými organismy významně nebezpečnými pro rostliny v mezinárodním obchodu jakož i na domácí bázi a diagnostiku těchto organismů, registraci přípravků na ochranu rostlin a postregistrační kontrolu uvádění na trh a používání těchto přípravků (v souladu se směrnicí 91/414/EHS), včetně aplikačních technologií, jejich registraci a řízení plnění rostlinolékařských regulativů, monitorování škůdců a etiologických agens na území České republiky, dále na budování informačních systémů a sběru dat v rostlinolékařském oboru a jiné činnosti.

1.3 Stávající legislativa České republiky ve vztahu k POPs a různým fázím řízení životního cyklu, kontaminovaným místům, vypouštění odpadních vod a bodovým zdrojům emisí do ovzduší

Legislativu ČR vztahující se k POPs lze rozdělit podle zaměření na legislativu zaměřenou na ovzduší, vodu, půdu, odpady a potraviny.

Legislativa zaměřená na ovzduší:

- **Zákon č. 86/2002 Sb.**, o ochraně ovzduší a změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší) ve znění pozdějších předpisů a jeho prováděcí předpisy:

Nařízení vlády č. 112/2004 Sb., o Národním programu snižování emisí tuhých znečišťujících látek, oxidu siřičitého a oxidů dusíku ze stávajících zvláště velkých spalovacích stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší

Nařízení vlády č. 350/2002 Sb., kterým se stanoví imisní limity a podmínky a způsob sledování, nosování, hodnocení a řízení kvality ovzduší ve znění nařízení vlády

č. 60/2004 Sb.

Nařízení vlády č. 351/2002 Sb., kterým se stanoví závazné emisní stropy pro některé látky znečišťující ovzduší a způsob přípravy a provádění emisních inventur a emisních projekcí, ve znění nařízení vlády č. 417/2003 Sb.

Nařízení vlády č. 352/2002 Sb., kterým se stanoví emisní limity a další podmínky provozování spalovacích stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší

Nařízení vlády č. 353/2002 Sb., kterým se stanoví emisní limity a další podmínky provozování ostatních stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší

Nařízení vlády č. 354/2002 Sb., kterým se stanoví emisní limity a další podmínky pro spalování odpadu

Vyhláška č. 356/2002 Sb., kterou se stanoví seznam znečišťujících látek, obecné emisní limity, způsob předávání zpráv a informací, zjišťování množství vypouštěných znečišťujících látek, tmavosti kouře, přípustné míry obtěžování zápachem a intenzity pachů, podmínky autorizace osob, požadavky na vedení provozní evidence zdrojů znečišťování ovzduší a podmínky jejich uplatňování.

Vyhláška č. 357/2002, kterou se stanoví požadavky na kvalitu paliv z hlediska ochrany ovzduší

Legislativa zaměřená na půdu:

- **Zákon č. 334/1992 Sb.**, o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 13/1994 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu

Legislativa odpadového hospodářství:

- **Zákon č. 185/2001 Sb.**, o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 477/2001 Sb.**, o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech), ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky

Vyhláška č. 237/2002 Sb., o podrobnostech způsobu provedení zpětného odběru některých výrobků, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 376/2001 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů, ve znění vyhlášky č. 502/2004 Sb.

Vyhláška č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a

postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů (Katalog odpadů), ve znění vyhlášky č. 503/2004 Sb.

Vyhláška č. 382/2001 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě, ve znění vyhlášky č. 504/2004 Sb.

Vyhláška č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění vyhlášky č. 41/2005 Sb., a pozdějších předpisů

Vyhláška č. 384/2001 Sb., o nakládání s polychlorovanými bifenyly, polychlorovanými terfenyly, monomethyltetrachlordifenylmethanem, monomethyldichlordifenylmethanem, monomethyldibromdifenylmethanem a veškerými směsmi, obsahujícími kteroukoliv z těchto látek v koncentraci vyšší než 50 mg.kg⁻¹ (o nakládání s PCB)

Vyhláška č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady

Vyhláška č. 115/2002 Sb., o podrobnostech nakládání s obaly

Vyhláška č. 116/2002 Sb., o způsobu označování vratných zálohovaných obalů

Vyhláška č. 641/2004 Sb., o rozsahu a způsobu vedení evidence obalů a ohlašování údajů z této evidence

Nařízení vlády č. 111/2002 Sb., kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů

Vyhláška Českého báňského úřadu č. 99/1992 Sb., o zřizování, provozu, zajištění a likvidaci zařízení pro ukládání odpadů v podzemních prostorech.

Legislativa zaměřená na potraviny:

- **Zákon č. 110/1997 Sb.**, o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 158/2004 Sb., kterou se stanoví maximálně přípustné množství reziduí jednotlivých druhů pesticidů v potravinách a potravinových surovinách, ve znění vyhlášky č. 68/2005 Sb.

Vyhláška č. 304/2004 Sb., kterou se stanoví druhy a podmínky použití přídatných a pomocných látek při výrobě potravin, ve znění vyhlášky č. 152/2005 Sb.

Vyhláška č. 305/2004 Sb., kterou se stanoví druhy kontaminujících látek a toxikologicky významných látek a jejich přípustné množství v potravinách

Vyhláška č. 446/2004 Sb., kterou se stanoví požadavky na doplňky stravy a na obohacování potravin potravními doplňky (ruší vyhlášky č. 53/2002 Sb., 233/2002 Sb. a 306/2004 Sb.)

Legislativa zaměřená na vody:

- **Zákon č. 254/2001 Sb.**, o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy

Nařízení vlády č. 61/2003 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech

Vyhláška č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění vyhlášky č. 187/2005 Sb.

Průřezová legislativa:

- **Zákon č. 76/2002 Sb.**, o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 554/2002 Sb., kterou se stanoví vzor žádosti o vydání integrovaného povolení, rozsah a způsob jejího vyplnění

Nařízení vlády č. 63/2003 Sb., o způsobu a rozsahu zabezpečení systému výměny informací o nejlepších dostupných technikách

Nařízení vlády č. 368/2003 Sb., o integrovaném registru znečišťování

- **Zákon č. 100/2001 Sb.**, o posuzování vlivů na životní prostředí, a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění zákona č. 93/2004 Sb.

- **Zákon č. 258/2000 Sb.**, o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 178/2001 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 432/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli

1.4 Klíčové přístupy a postupy pro nakládání s chemickými látkami a pesticidy ve vztahu k POPs

Klíčové přístupy a postupy pro nakládání s chemickými látkami a pesticidy ve vztahu k POPs jsou klasifikace, hodnocení, balení a kontrola chemických látek a pesticidů a zvláštní oblast prevence závažných havárií.

Legislativa v oblasti chemických látek a chemických přípravků:

- **Zákon č. 356/2003 Sb.**, o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dnem vstupu smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii. K zákonu byly vydány následující prováděcí předpisy:

Vyhláška č. 164/2004 Sb., kterou se stanoví základní metody pro zkoušení nebezpečných vlastností chemických látek a chemických přípravků z hlediska hořlavosti a oxidační schopnosti.

Vyhláška č. 219/2004 Sb., o zásadách správné laboratorní praxe, ve znění vyhlášky č. 279/2005 Sb.

Vyhláška č. 220/2004 Sb., kterou se stanoví náležitosti oznamování nebezpečných chemických látek a vedení jejich evidence.

Vyhláška č. 221/2004 Sb., kterou se stanoví seznamy nebezpečných chemických látek a nebezpečných chemických přípravků, jejichž uvádění na trh je zakázáno nebo jejichž uvádění na trh, do oběhu nebo používání je omezeno, ve znění vyhlášky č. 109/2005 Sb..

Vyhláška č. 222/2004 Sb., kterou se u chemických látek a chemických přípravků stanoví základní metody pro zkoušení fyzikálně-chemických vlastností, výbušných vlastností a vlastností nebezpečných pro životní prostředí.

Vyhláška č. 223/2004 Sb., kterou se stanoví bližší podmínky hodnocení rizika nebezpečných chemických látek pro životní prostředí.

Vyhláška č. 231/2004 Sb., kterou se stanoví podrobný obsah bezpečnostního listu k nebezpečné chemické látce a chemickému přípravku.

Vyhláška č. 232/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů, týkající se klasifikace, balení a označování nebezpečných chemických látek a chemických přípravků.

Vyhláška č. 234/2004 Sb., o možném použití alternativního nebo jiného odlišného názvu nebezpečné chemické látky v označení nebezpečného chemického přípravku a udělování výjimek na balení a označování nebezpečných chemických látek a chemických přípravků.

Legislativa zaměřená na pesticidy:

- **Zákon č. 326/2004 Sb.**, o rostlinolékařské péči a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 626/2004 Sb., který nabyl účinnosti dnem 31. května 2004.

K zákonu byly vydány prováděcí předpisy, týkající se přípravků na ochranu rostlin:

Vyhláška č. 327/2004 Sb., o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin.

Vyhláška č. 329/2004 Sb., o přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin.

Vyhláška č. 333/2004 Sb., o odborné způsobilosti na úseku rostlinolékařské péče

- **Zákon č. 156/1998 Sb.**, o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení půd (zákon o hnojivech), ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 275/1998 Sb., o agrochemickém zkoušení zemědělských půd a zjišťování půdních vlastností lesních pozemků, ve znění pozdějších předpisů

Legislativa o prevenci závažných havárií:

- **Zákon č. 353/1999 Sb.**, o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 452/2004 Sb., kterým se stanoví způsob hodnocení bezpečnostního programu prevence závažné havárie a bezpečnostní zprávy, obsah ročního plánu kontrol, postup při provádění kontroly, obsah informace a obsah výsledné zprávy o kontrole

Vyhláška č. 7/2000 Sb., kterou se stanoví rozsah a způsob zpracování hlášení o závažné havárii a konečné zprávy o vzniku a následcích závažné havárie, ve znění vyhlášky č. 367/2004 Sb..

Vyhláška č. 366/2004 Sb., o některých podrobnostech systému prevence závažných havárií.

1.5 Legislativní vývoj v rámci Evropských společenství

Paralelně s přípravou NIP probíhala příprava nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 850/2004 o persistentních organických polutantech a o změně směrnice 79/117/EHS (zveřejněno v Official Journal EU 30. 4. 2004). Nařízení vytvořilo podmínky k tomu, aby Stockholmská úmluva mohla být schválena jménem Evropského společenství (listina o schválení Úmluvy jménem ES byla uložena u depozitáře 16. 11. 2004). Stejně tak umožnilo nařízení ES ratifikovat Protokol o POPs k CLRTAP (listina o schválení Protokolu jménem ES byla uložena u depozitáře 30. 4. 2004).

2. STRATEGIE A AKČNÍ PLÁNY NÁRODNÍHO IMPLEMENTAČNÍHO PLÁNU

2.1 Strategie a Akční plány

Během posledních deseti let vedla rozsáhlá legislativní opatření k přímému či nepřímému snížení vstupů POPs do prostředí a objektivnímu snížení jejich hladin v potravinách a lidské populaci a tím k významné ochraně lidského zdraví a prostředí. Současná data z monitoringu ukazují, že opatření přijímaná ke snížení emisí škodlivých látek vedla k podstatnému snížení příjmu POPs a jejich hladiny v lidské populaci klesají od začátku devadesátých let 20. století.

Na druhé straně existuje stále ještě mnoho otevřených problémů vztahujících se k POPs – řada potenciálních „hot spots“ – míst s vysokou zátěží POPs, značná část vyrobených PCB je stále ještě ve velkém množství používána v transformátorech, kondenzátorech a jiných zařízeních, existuje mnoho kontaminovaných míst a na základě relativně velmi přesné emisní inventury provedené v rámci aktivit CLRTAP můžeme říci, že emise PCDD/PCDF na obyvatele a km² území státu jsou stále velmi vysoké. To znamená, že produkuje větší množství emisí než ostatní členské země EU.

Hlavními **strategickými cíli** Národního implementačního plánu jsou:

- eliminace vstupů POPs do prostředí a snížení expozice člověka těmito látkami;
- odstranění starých zátěží spojených s dřívější produkcí, používáním, distribucí a odstraněním POPs;
- nezbytně nutná je podpora dobudování zařízení ke sběru odpadů s obsahem POPs ev. dalších nebezpečných látek, kde tyto budou shromažďovány a skladovány environmentálně bezpečným způsobem do doby, než bude možné zajistit jejich odstranění s maximálně možným využitím existující sítě těchto zařízení;
- aplikace principů BAT/BEP (Best Available Techniques/Best Environmental Practices) v rámci strategie rozvoje průmyslu v příštích letech;
- vypracování komplexních plánů odstranění odpadů s obsahem POPs včetně zhodnocení dopadů různých variant na životní prostředí a zdraví lidské populace;
- získání dalších dat potřebných k objektivnímu zjištění velikosti zatížení POPs ve vybraných oblastech – zpracování inventur vstupů do všech složek životního prostředí, produktů a odpadů pro všechny látky na Seznamu Úmluvy a PAHs,
- optimalizace monitorovacích programů jednotlivých resortů s cílem realizovat úkoly dané Úmluvou.

V ČR byl, podobně jako v ostatních zemích EU, zaznamenán trend snížení emisí POPs do ovzduší včetně emisí PCDD/PCDF, s tím však, že u průmyslových zdrojů došlo k významnějšímu snížení emisí, ale pokud jde o neprůmyslové zdroje (domácí spalování tuhých paliv, domácí spalování odpadů, požáry, havárie atd.), nelze přesně odhadnout jejich současný podíl.

V současné době je neúplná inventura úniků POPs do vod, odpadů a produktů. Vzhledem k požadavkům Úmluvy je nezbytné ji doplnit nebo aktualizovat v co nejkratším termínu; rovněž není dokončena inventarizace kontaminovaných míst.

Pokud jde o místa kontaminovaná organochlorovými pesticidy (dále jen „OCP“) došlo ke ztrátě kontinuity v evidenci míst kontaminovaných těmito látkami (především v případě pesticidů v zemědělských objektech a u objektů spravovaných armádou) a inventarizace takových objektů je obtížně dostupná. Je proto nezbytné, aby příslušné resorty provedly důslednou kontrolu svých objektů, případně opětovně přezkoumaly staré evidence těchto objektů potenciálně kontaminovaných POPs.

Vzhledem k tomu, že do roku 2010 (podle EU) a do roku 2028 (podle Úmluvy) bude nutné odstranit PCB a odpady PCB včetně zařízení obsahujících PCB, bude třeba řešit otázku způsobu jejich environmentálně šetrného odstranění a zamezení možné kontaminace životního prostředí a expozice lidské populace.

Z pohledu ochrany zdraví české populace a životního prostředí ČR je nezbytnou nutností zajistit sběr odpadů POPs ev. dalších nebezpečných látek, kde tyto budou shromažďovány a skladovány environmentálně bezpečným způsobem do doby, než bude možné zajistit jejich přijatelné odstranění.

2.2 Akční plán: Institucionální a legislativní opatření

2.2.1 Krátkodobé akce s časovým horizontem do 3 let

2.2.1.1 Adaptovat příslušnou legislativu ES v souvislosti s ratifikací Stockholmské úmluvy Evropským společenstvím (Rozhodnutí Rady č. 2004/259/EC, novelizující směrnici č. 79/117/EEC; nařízení EP a Rady č. 850/2004 o persistentních organických polutantech a o změně směrnice 79/117/EHS)

Zodpovědnost: MŽP
Termín: XII/2006

2.2.1.2 Zajistit realizaci a důslednou kontrolu plnění nařízení č. 850/2004 a rozhodnutí Rady ES 2003/33/ES stanovující kritéria a postupy pro přijímání odpadů na skládkách např. pro nakládání s popílky ze spaloven, které mohou být zdrojem POPs.

Zodpovědnost: MŽP (ČIŽP)
Termín: po VI/2006 průběžně

2.2.1.3 Pro hodnocení účinnosti odstraňování odpadů s POPs využít např. technické směrnice o POPs, PCB/PCT, pesticidech a limity („low POPs content“) schválené na 7. zasedání konference smluvních stran Basilejské úmluvy v Ženevě (po schválení COP Stockholmské úmluvy a zabudování do předpisů EU).

Zodpovědnost: MŽP
Termín: XII/2006

2.2.1.4 V návaznosti na projednávanou legislativu EU a existující hodnoty výskytu novelizovat především zákon o odpadech ve vztahu k nakládání s odpady POPs a dále zejména limitní hodnoty obsahů POPs v kalcích v souvislosti se značnými riziky pro životní prostředí a kontaminaci potravních řetězců.

Zodpovědnost: MŽP, MZe

Termín: VII/2007

Spolupráce: MZ

- 2.2.1.5 Iniciovat úpravy způsobu zpracování odpadních vod z průmyslových provozů (např. hutnictví anebo spaloven odpadů).

Zodpovědnost: MŽP, MZe

Termín: průběžně

- 2.2.1.6 Aktualizovat limitní hodnoty POPs v půdě (vyhláška č. 13/1994 Sb.).

Zodpovědnost: MŽP, MZe

Termín: 2007

- 2.2.1.7 Ustavit Národní centrum pro persistentní organické polutanty (dále jen „Národní POPs Centrum“) vytvořené z expertů, kteří připravovali Národní inventuru persistentních organických polutantů v České republice (dále jen „Národní POPs inventuru“) a dalších, jako poradní expertní sbor Národního kontaktního místa pro implementaci Úmluvy.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: IV/2006

- 2.2.1.8 Zpracovat Metodický pokyn MŽP o zohlednění požadavků Úmluvy při vydávání integrovaných povolení a zpracovat do nich plány snižování emisí POPs a předcházení jejich vzniku.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: IV/2007

- 2.2.1.9 Vytvořit kritéria prevence vzniku POPs při udělování značky ekologicky šetrný výrobek a při zadávání zakázek hrazených z veřejných rozpočtů.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: XII/2006

- 2.2.1.10 Při prvním ohlášení emisí a přenosů jednotlivými uživateli látek do integrovaného registru znečišťování (IRZ) vyhodnotit přínos tohoto nástroje k inventuře POPs a přizpůsobit nastavení emisních prahů POPs poměrům v ČR a potřebě získat prostřednictvím IRZ více informací o únicích POPs do životního prostředí.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: XII/2007

- 2.2.1.11 Vypracovat plán financování úkolů vyplývajících z požadavků Úmluvy. Zavést ekonomické nástroje vedoucí k prevenci vzniku POPs; u stávajících zdrojů znečištění uplatnit princip znečišťovatel platí.

Zodpovědnost: MŽP
Termín: XII/2007
Spolupráce: MPO, MF, MZe, MD, MO

2.2.2 Dlouhodobé strategické cíle

- 2.2.2.1 Podpořit implementaci Stockholmské úmluvy a obecně aktivit souvisejících s POPs zlepšením koordinace činností zainteresovaných resortů, a to prostřednictvím Meziresortní komise pro chemickou bezpečnost a Národního POPs Centra.

Zodpovědnost: MŽP
Termín: průběžně
Spolupráce: všechny státní orgány, které jsou nebo budou členy meziresortní komise

2.3 Akční plán: Výroba, dovoz a vývoz, použití, zásoby, skládky a odpady chemických látek uvedených v Příloze A, části I Stockholmské úmluvy

2.3.1 Krátkodobé akce s časovým horizontem do 3 let

- 2.3.1.1 V návaznosti na inventarizaci POPs provedenou v roce 2004 zavést pravidelnou kontrolu skladů agrochemikálií prostřednictvím SRS a ČIŽP. Revidovat seznam objektů, kde byly připravovány a skladovány OCP před rokem 1989 a provést průzkum míry jejich kontaminace POPs.

Zodpovědnost: MZe, MŽP
Termín: IX/2007

- 2.3.1.2 Ve spolupráci MZe a MŽP zpracovat zprávu, na základě dokumentace zemědělských podniků a zemědělských agentur, zda, kdy a jak byly veškeré zásoby persistentních chlorovaných pesticidů nevratně odstraněny za použití nejlepších dostupných technik. Pokud budou zjištěny neodstraněné zdroje kontaminace OCP, je nutné vypracovat program jejich bezpečného odstranění. Do tohoto programu je nutné zahrnout i dekontaminaci míst, kde byly OCP skladovány.

Zodpovědnost: MZe, MŽP
Termín: XII/2007

2.3.2 Dlouhodobé strategické cíle

- 2.3.2.1 OCP musí být i nadále součástí monitorovacích programů na základě mezinárodních závazků ČR.

Zodpovědnost: MZe, MZ, MŽP
Termín: průběžně

- 2.3.2.2 Zpracovat informace o zdrojích a emisích POPs včetně odpadové problematiky (sklárky a staré zátěže) a přímo je propojit s aktivitami zaměřenými na vlastní monitorování a hodnocení stavu složek prostředí. Postupně (event. každoročně) těmito daty doplňovat stávající Národní POPs inventuru.

Zodpovědnost: MŽP
Termín: průběžně

2.4 Akční plán: Výroba, dovoz a vývoz, použití, identifikace, označování, odstraňování, skladování a odstranění PCB a zařízení obsahujících PCB (Příloha A, část II)

2.4.1 Krátkodobé akce s časovým horizontem do 3 let

- 2.4.1.1 Dokončit a kontrolovat inventarizaci PCB (kontaminovaná místa, staré zátěže) na celorepublikové úrovni.

Zodpovědnost: MŽP
Termín: průběžně
Spolupráce: všechny resorty

- 2.4.1.2 Problematiku odpadů s obsahem PCB řešit integrovaným způsobem vedoucím k vytvoření sběrného systému zajišťujícího bezpečné uložení do doby bezpečného způsobu odstranění za využití existujících sběrných systémů.

Zodpovědnost: MŽP
Časový plán: XII/2007

- 2.4.1.3 V rámci Plánu odpadového hospodářství zohledňovat požadavky stanovené Úmluvou především v realizačních programech a krajských plánech odpadového hospodářství, jimiž bude upřesněn seznam původců i kvantifikované údaje o produkci odpadů PCB. Využít výstupů IRZ pro upřesnění obsahu PCB a dalších POPs v odpadech.

Zodpovědnost: MŽP
Termín: XII/2007

2.4.2 Dlouhodobé strategické cíle

Při odstraňování odpadů POPs zajistit environmentálně přijatelný způsob odstranění včetně opatření na ochranu zdraví – od dočasného skladování u původců, přes bezpečnou přepravu a dopravu do zařízení k odstraňování odpadů a bezpečné uložení před odstraněním.

- 2.4.2.1 Podpořit vybudování zařízení vhodného pro environmentálně šetrné odstranění POPs, odpadů POPs a kontaminovaných zařízení a matric na základě dostupných BAT/BEP principů, které bude v budoucnu využitelné i pro odstranění odpadu jiného než s obsahem POPs.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: průběžně

Spolupráce: MPO

- 2.4.2.2. Důsledně kontrolovat ustanovení zákona o ochraně ovzduší týkající se spalování odpadních olejů kontaminovaných POPs v malých tepelných zařízeních (teplovzdušných agregátech a kotlech).

Zodpovědnost: MŽP (ČIŽP)

Termín: průběžně

- 2.4.2.3 Podpořit zajištění environmentálně přijatelného způsobu dekontaminace zařízení s obsahem PCB, včetně ověření účinnosti způsobů dekontaminace.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: průběžně

Spolupráce: MPO, MO

- 2.4.2.4 Nadále v rámci grantů iniciovaných MŽP nebo z jiných zdrojů ověřovat parametry, ekologickou nezávadnost a náklady biologické dekontaminace nízkokontaminovaných zemín pro značný význam sanace takto znečištěných zemín.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: průběžně

- 2.4.2.5 Identifikovat nové zdroje POPs.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: průběžně

Spolupráce: všechny resorty

- 2.4.2.6 Odstranit PCB, odpady PCB a zařízení obsahující PCB ve smyslu zákona č. 185/2001 Sb., resp. směrnice 96/59/ES

Termín: XII/2010

Zodpovědnost: MŽP

Spolupráce: všechny resorty

2.5 Akční plán: Výroba, dovoz a vývoz, použití, zásoby a odpady obsahující DDT (Příloha B) pokud se ve smluvní straně používají

DDT se v ČR nevyrábí, problematika je řešena v rámci ostatních OCP v kapitole 2.3.

2.6 Akční plán: Úniky látek vzniklých při nezamyšlené výrobě (vedlejších produktů PCDD/PCDF, HCB a PCB)

Pokud jde o emise do atmosféry lze předpokládat, že významnější změny podílů jednotlivých kategorií na celkových emisích nebo výraznější omezení emisí POPs nelze v krátkodobém horizontu (do 5 let) očekávat.

2.6.1 Krátkodobé akce s časovým horizontem do 3 let

- 2.6.1.1. Zpracovat emisní inventuru HCB a PCB a dopracovat inventuru v případě PAH a PCDD/PCDF do všech složek životního prostředí, odpadů a produktů. Její výsledky zohlednit při zpracovávání dalších strategických dokumentů (SPŽP, POH ČR, referenčních dokumentů nejlepších dostupných technik (BREF), atd.).

Zodpovědnost: MŽP (ČHMÚ)

Termín: XII/2008

- 2.6.1.2 Návazně na zpracovanou inventuru vypracovat plán snižování obsahu chlorovaných a bromovaných látek v prostředí, odpadech a produktech.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: XII/2008

- 2.6.1.3 Urychleně řešit problém produkce a nakládání s odpadním HCB a rizik spojených s přepravou a dopravou odpadů HCB

Zodpovědnost: MŽP

Termín: VI/2007

Spolupráce: MPO, MD

2.6.2 Dlouhodobé strategické cíle

Prosazovat změnu koncepčních přístupů s cílem snížení emisí POPs do všech složek životního prostředí, odpadů a produktů.

Kapalné a tuhé odpady včetně kalů dle možnosti zpracovávat a detoxifikovat přednostně v místě jejich vzniku (uzavřený vodní cyklus, přepalování vodárenských kalů, termická detoxikace popílků, solidifikace a vitrifikace tuhých odpadů).

- 2.6.2.1 V návaznosti na obecnou strategii omezování emisí POPs ze spaloven připravenou v souvislosti s implementací Protokolu o POPs k Úmluvě o dálkovém znečišťování ovzduší přesahujícím hranice států (CLRTAP) důsledně kontrolovat dodržování obecných zásad pro akceptovatelný provoz zařízení pro spalování odpadů a zajistit sledování emisí dalších POPs (PAH, HCB, PCB) a jejich obsah v odpadních produktech spaloven.

Zodpovědnost: MŽP (ČIŽP)

Termín: průběžně

- 2.6.2.2 Provádět kontrolu nakládání s popílky z tepelných a spalovacích nebo pyrolýzních procesů.

Zodpovědnost: MŽP (ČIŽP)

Termín: průběžně

- 2.6.2.3 Zaměřit se na snížení emisí POPs podmíněné zejména zvýšením podílu zemního plynu v domácnostech energetickými úsporami a dokonalejším odpadovým hospodářstvím ve smyslu Integrovaného národního programu pro snižování emisí.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: průběžně

Spolupráce: MPO

- 2.6.2.4 Provést měření emisních faktorů POPs z mobilních zdrojů s cílem zpřesnit emisní inventuru zejména nesilniční dopravy („off road“ - armáda, zemědělství, lesnictví apod.).

Zodpovědnost: MŽP

Termín: XII/2009

Spolupráce: MO, MD, MZe

- 2.6.2.5 Dopracovat inventuru odstraňování odpadů z dopravy (autovraky, pneumatiky, rekonstrukce dopravních cest) s cílem snížit nejistotu danou vlastním způsobem odstranění probíhajícím na pracovištích s různou úrovní.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: XII/2009

Spolupráce: MD

- 2.6.2.6 Dopracovat evidenci výskytu nebezpečných látek v silniční a železniční dopravě.

Zodpovědnost: MD

Termín: 2009

- 2.6.2.7 Zpracovat souhrnnou zprávu o nakládání s POPs v zařízeních, které jsou v kompetenci Ministerstva obrany, resp. Armády České republiky.

Zodpovědnost: MO

Termín: 2009

- 2.6.2.8 Provést technickoekonomickou analýzu problematiky spalování uhlí v domácnostech vzhledem k tomu, že emisní inventura ukazuje na velmi významný příspěvek lokálních topenišť spalujících tuhá paliva k celkovým emisím POPs.

Zodpovědnost: MŽP, MPO (úzká spolupráce obou resortů)

Termín: 2009

- 2.6.2.9 Zpracovat studii zaměřenou na problematiku emisí ze spalování uhlí, dřeva, biomasy v lokálních topeništích a spoluspalování odpadů běžných v domácnostech a výsledky využít pro místní programy snižování emisí.

Zodpovědnost: MŽP, MPO (úzká spolupráce obou resortů)

Termín: 2009

- 2.6.2.10 U nezamyšlených emisí POPs nadále identifikovat a sledovat další možné zdroje emisí jako mohou být spalování biomasy, pentachlorofenol a kreosot v dřevařských závodech, požáry skládek a požáry v průmyslových provozech a další.

Zodpovědnost: MŽP (ČHMÚ)

Termín: průběžně

- 2.6.2.11 Provést úplnou charakterizaci území s imisní zátěží všemi POPs, včetně propojení informací emise – imise, s cílem přípravy politiky omezování emisí ze všech malých zdrojů tvořících v celkovém emisním toku významný příspěvek.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: 2009

Spolupráce: MZ

- 2.6.2.12 Využít dostupných informací o emisích ze sektoru metalurgie (tepelných a spalovacích nebo pyrolýzních procesů) pro reálnou politiku omezování těchto emisí, případně iniciovat dalších potřebných měření.

Zodpovědnost: MŽP (ČHMÚ)

Termín: 2009

- 2.6.2.13 Provést aktualizaci emisní inventury u zdrojů znečišťování jako jsou krematoria, veterinární spalovací zařízení, spalovny nemocničních odpadů, metalurgické technologie, technologie výroby papíru apod.

Zodpovědnost: MŽP (ČHMÚ)

Termín: 2009

- 2.6.2.14 V rámci projektů výzkumu a vývoje zaměřit pozornost na stanovení příspěvku vypařování POPs z půd, skládek a vodních ploch k celkovým emisím POPs na území ČR.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: 2009

2.7 Strategie: Identifikace významných zásob, používaných druhů zboží a odpadů – plán pro hodnocení a snížení úniků ze skládek a odpadů: pesticidy, DDT, PCB a HCB (Příloha A, B a C)

2.7.1 Krátkodobé akce s časovým horizontem do 3 let

- 2.7.1.1. Aktualizovat inventarizaci starých ekologických zátěží a kontaminovaných míst a zanést nové informace do databáze SESEZ.

Zodpovědnost: MŽP
Termín: 2008

2.7.2 Dlouhodobé strategické cíle

- 2.7.2.1 Provést inventarizaci ČOV z pohledu vypouštěných koncentrací POPs, seřadit je do tříd jakosti, stanovit priority technologií a parametry pro detoxifikaci, zhodnotit potřebné investiční požadavky na technologické úpravy a podle finanční situace zajistit případné spolufinancování a systémově oddělit průmyslové odpadní vody od komunálních se současnou eliminací možných vstupů POPs do ČOV.

Zodpovědnost: MŽP
Termín: 2008

- 2.7.2.2 Podporovat projekty výzkumu a vývoje nových technologií a biotechnologií zaměřených na postupné odstranění odpadů POPs a matric kontaminovaných POPs.

Zodpovědnost: MŽP
Termín: průběžně

2.8 Akční plán: Identifikace a odpovídající management kontaminovaných míst (Příloha A, B a C)

2.8.1 Krátkodobé akce s časovým horizontem do 3 let

- 2.8.1.1 Připravit Návrh a realizaci národního programu inventarizace starých ekologických zátěží s POPs s cílem zajistit systematický přístup k inventarizaci těchto problémů, koordinaci řešení a připravení a vytvoření způsobu financování řešení.

Zodpovědnost: MŽP
Termín: 2008

2.8.2 Dlouhodobé strategické cíle

- 2.8.2.1 Provést důslednou inventarizaci kontaminovaných míst s provedením předběžných hodnocení možných zdravotních a ekologických rizik; toto hodnocení využít pro

budoucí analýzy rizik a hodnocení nezbytnosti dekontaminace z toho plynoucí spolu s ekonomickým zhodnocením provedení takového zásahu. Tento postup považovat za základní předpoklad pro management kontaminovaných míst (starých ekologických zátěží).

Zodpovědnost: MŽP
Termín: 2010
Spolupráce: ostatní resorty

- 2.8.2.2 Trvale podporovat využívání metody „in situ“ pro snížení potenciálního rizika šíření polutantů z kontaminovaných míst, pokud to hydrogeologické či jiné podmínky dovolí.

Zodpovědnost: MŽP
Termín: průběžně

- 2.8.2.3 Zajistit prevenci vzniku nových ekologických zátěží.

Zodpovědnost: MŽP (ČIŽP)
Termín: průběžně

2.9 Strategie zajištění výměny a dostupnosti informací

2.9.1 Krátkodobé akce s časovým horizontem do 3 let

- 2.9.1.1 Ustavit Národní POPs Centrum (viz 2.2.1.7).

Zodpovědnost: MŽP
Termín: 2006

- 2.9.1.2 Zkvalitnit a zefektivnit spolupráci v oblasti problematiky POPs mezi zainteresovanými resorty.

Zodpovědnost: všechny resorty
Termín: průběžně

2.9.2 Dlouhodobé strategické cíle

- 2.9.2.1 Vytvořit podmínky a podporovat kontakty a výměnu informací mezi institucemi a osobami zabývajícími se problematikou POPs.

Zodpovědnost: MŽP
Termín: průběžně
Spolupráce: ostatní resorty, NPOPsCTR

2.9.2.2 Podporovat aktivní účast zástupců České republiky na všech relevantních mezinárodních fórech.

Zodpovědnost: všechny resorty

Termín: průběžně

2.10 Akční plán: Veřejná informovanost, osvěta, vzdělávání

2.10.1 Strategické cíle NIP v oblasti zvyšování veřejné informovanosti, osvěty, vzdělávání

Základním garantem realizace vzdělávacích a osvětových programů je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

2.10.1.1 Zvýšit veřejnou informovanost a vzdělanost v oblasti POPs, využít aktivit všech dotčených resortů, činnost Národního POPs Centra, výchovně vzdělávací instituce všech stupňů a dobrovolné, nevládní neziskové organizace.

Zodpovědnost: MŽP, MŠMT

Termín: průběžně

Spolupráce: ostatní resorty

2.10.1.2 V rámci vzdělávacích kampaní vycházet ze Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice (dále jen „EVVO“).

Zodpovědnost: MŽP (vychází z EVVO a jeho Akčního plánu na léta 2004-2006, schváleného usnesením vlády č. 991, ze dne 8. října 2003, k plnění usnesení vlády ze dne 23. října 2000 č. 1048, o Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice)

Termín: průběžně

2.10.1.3 Zajistit svobodný přístup veřejnosti k informacím o POPs v přijatelné a srozumitelné formě.

Zodpovědnost: MŽP, MZ, MZe

Termín: průběžně

2.10.1.4 Za nejvýznamnější aspekty vzdělávacích kampaní a programů je nutné považovat:

- Prioritní orientaci na nebezpečné odpady POPs a jejich environmentální nakládání;
- Uplatňování principů předběžné opatrnosti u látek s kumulativním a synergickým efektem;
- Osvětu a vzdělávání zaměstnanců státní správy a samosprávy zaměřenou na problematiku POPs.

Zodpovědnost: MŽP, MŠMT

Termín: průběžně

2.11 Akční plán: Monitoring POPs

2.11.1 Krátkodobé akce s časovým horizontem do 3 let

2.11.1.1 Vzhledem k obecnému významu monitorovacích aktivit jednak v návaznosti na mezinárodní závazky a programy a jednak vzhledem k nutnosti sledování stavu životního prostředí a jeho změn, dořešit problematiku monitoringu v resortu MŽP a to minimálně v následujících aspektech:

- vytvořit dlouhodobou koncepci monitoringu v resortu, včetně POPs a dalších látek, s ohledem na stávající aktivity v ostatních resortech a na probíhající i připravované aktivity nadnárodní – především EU,
- přehodnotit stávající aktivity v rámci resortu, systémově rozvíjet dlouhodobé monitorovací aktivity a na ně navazující výzkumné a pilotní studie,
- toto propojení musí vést k jasné návaznosti na mezinárodní monitorovací programy (EMEP, GAW, Integrated Monitoring), monitorovací povinnosti vyplývající z přijatých mezinárodních smluv a k provázanosti s dalšími národními aktivitami,
- pro tyto účely definovat řídicí strukturu v rámci resortu – odbor, kam tato aktivita kmenově patří, provázanost s ostatními zainteresovanými resorty, případně ustavit malou, funkční expertní skupinu z pracovníků resortu a nezávislých odborníků pro zpracování koncepce monitoringu POPs.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: XII/2006

2.11.1.2 Základním východiskem pro konstrukci monitorovacího systému musí být snaha o maximálně účelné využití vložených prostředků a budování systému s vysokou vypovídací schopností, vycházející z výsledků prováděných inventarizací POPs a sloužící jako podklad pro hodnocení rizik a účelné řízení resortů a států v oblasti ochrany zdraví člověka a stavu životního prostředí.

Zodpovědnost: MŽP, MZ

Termín: 2007

Spolupráce: MZe

2.11.1.3 Prioritně se věnovat rozvoji a optimalizaci monitorovacích a výzkumných programů jako nástrojům sledování účinností závěrů a opatření Úmluvy.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: XII/2006

Spolupráce: MZ, MZe

2.11.1.4 Připravit návrh ucelené koncepce monitoringu POPs využívající zkušeností z mezinárodních monitorovacích programů. Problematiku POPs je nutné řešit s ostatními monitorovanými parametry. Tento návrh bude předložen k projednání Radě pro zdraví a životní prostředí.

Zodpovídá: MŽP

Termín: XII/2006

Spolupráce: MZ, MZe, MD

2.11.2 Dlouhodobé strategické cíle

2.11.2.1 Realizovat systém monitoringu dle schválené koncepce.

Zodpovědnost: MŽP, MZ, MZe, MD

Termín: průběžně

2.12 Akční plán: Podávání zpráv

2.12.1 Strategické cíle NIP v oblasti podávání zpráv

2.12.1.1 Povinnost podávat zprávy je dána článkem 15 Úmluvy, přičemž lze předpokládat, že bude podrobněji specifikována Konferencí smluvních stran.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: dle požadavků Konference smluvních stran Úmluvy

Spolupráce: MZ, MZe

2.12.1.2 Pravidelně zpracovávat výsledky inventur POPs a informace o plnění cílů NIP. Souhrnné výsledky publikovat ve Zprávě o životním prostředí a na internetových stránkách MŽP a Národního POPs Centra.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: každoročně

Spolupráce: MZ, MZe, Národní POPs Centrum

2.13 Strategie pro výzkum a vývoj

2.13.1 Dlouhodobé strategické cíle

2.13.1.1 V rámci Resortního programu výzkumu v působnosti MŽP na léta 2007-2013 podporovat výzkum a vývoj v oblasti POPs (odstraňování, emise, přeprava a nakládání, účinky).

Zodpovědnost: MŽP

Termín: průběžně

2.13.1.2 Výzkum v oblasti POPs orientovat na:

- Nové typy polutantů - bromované látky typu polybromovaných difenyletherů (PBDE), chlorované parafiny s krátkým řetězcem (SCCP) a další;
- Polycyklické aromatické uhlovodíky (PAH) - pozornost zaměřit na sledování dalších látek z této skupiny nad rámec běžně doporučovaných US EPA;

- Studium emisí při spalování biomasy;
- Studium spoluspalování nebezpečných odpadů;
- Vývoj metodiky pro stanovení POPs z mobilních zdrojů;
- Podporu výzkumně-vývojových projektů MPO a MŽP zaměřených na technologie pro odstranění POPs ze všech složek životního prostředí;
- Realizaci epidemiologické studie vztahující údaje o zátěži populačních skupin k možným zdravotním rizikům.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: průběžně

2.13.1.3 Předpokládané budoucí výzkumné úrovně pro další roky, jež by se mohly realizovat za široké účasti řady institucí a jako součást mezinárodních aktivit souvisejících s POPs:

- Validace transportních a distribučních modelů, stejně jako pro studie atmosférických procesů a toky depozice/reemise, stanovení rozdělení POPs mezi plynnou fází a částice v atmosféře a mezi vodu a částice ve srážkách;
- Studium plyných výměnných procesů zahrnující také měření POPs ve složkách jako je voda, vegetace a půda;
- Detailnější, sofistikovanější studie výměny vzduch-povrch pro POPs; klíčovým aspektem této práce bude zdokonalení v poznání a užití technik pro sledování chirálních sloučenin;
- Rozsáhlejší studie zaměřené na fyzikálně-chemické vlastnosti POPs za různých klimatických podmínek jako důležitý základ pro studium procesů výměny vzduch-půda, vzduch-voda, jež jsou silně závislé na teplotě;
- Inventury na globální úrovni, modely globální distribuce;
- Studie forem výskytu, biodostupnosti a dynamiky POPs v půdách, sedimentech a podzemní vodě;
- Studium účinků POPs na člověka a volně žijící organismy včetně molekulárního modelování mechanismů biodegradace, biotransformace a toxicity;
- Studium nových typů polutantů (polybromované typy, chlorované parafiny, toxafen), superhydrofóbní molekuly, polárnější persistentní látky;
- Vývoj analytických metod pro stanovení nových typů POPs, metabolitů, stereoisomerů a více polárních POPs;
- Vývoj a aplikace nových progresivních vzorkovacích postupů, založených na integrálních pasivních vzorkovačích.
- Studie depozičních/emisních procesů, transformačních procesů a biodostupností POPs v terestrických ekosystémech;
- Hodnocení fytotoxických účinků POPs a jejich účinků na půdní mikrobiální populace a půdní faunu;
- Studium účinků reálných environmentálních směsí.

Zodpovědnost: MŽP, MZ, MZe

Termín: průběžně

3 NÁVRHY NA DALŠÍ VÝVOJ, VYTVÁŘENÍ KAPACIT A PRIORITY

- 3.1 Nezbytnou nutností je podpora urychleného zajištění nekontrolovaného a nezajištěného nakládání s odpady POPs formou dobudování zařízení ke sběru odpadů s obsahem POPs ev. dalších nebezpečných látek, kde POPs budou shromažďovány a skladovány environmentálně bezpečným způsobem do doby, než bude možné zajistit jejich environmentálně šetrné odstranění. K tomu v maximálně možné míře z časových a ekonomických důvodů využít existující sítě těchto zařízení za prověření jejich vhodnosti.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: XII/2007

- 3.2 Oficiálně ustavit Národní POPs Centrum a poradní sbor Meziresortní komise pro chemickou bezpečnost pro POPs.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: 2006

Spolupráce: MZ

- 3.3 Zajistit dostatečnou technologickou kapacitu pro odstranění PCB a OCP, odpadů POPs a kontaminovaných zemín a sedimentů postavenou na BAT technologiích.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: XII/2008

Spolupráce: MPO (vyjma finanční)

- 3.4 Navrhnout strukturu pro využití existujících finančních mechanismů k zajištění prostředků pro plnění úkolů NIP.

Zodpovědnost: MŽP

Termín: 2007

Spolupráce: všechny resorty

4. ČASOVÝ PLÁN IMPLEMENTACE

- ↪ Distribuce Národního implementačního plánu všem zainteresovaným institucím po jeho vzetí vládou na vědomí.
- ↪ Vytvoření Národního POPs Centra a monitorovacího výboru implementace Úmluvy do 1 roku od vzetí Národního implementačního plánu vládou na vědomí.
- ↪ Splnění krátkodobých cílů stanovených Národním implementačním plánem do tří let od vzetí vládou na vědomí.
- ↪ Vyhodnocení plnění krátkodobých cílů a aktualizace Národního implementačního plánu do září 2009.

- ↳ Splnění dlouhodobých cílů stanovených Národním implementačním plánem do deseti let od vzetí plánu na vědomí.

5. ZÁVĚRY PRO NAPLNĚNÍ NÁRODNÍHO IMPLEMENTAČNÍHO PLÁNU

Odhad nákladů souvisejících s odstraněním následků vstupů POPs do životního prostředí v minulém období je velmi komplikovaný. Nemalá část důsledků vstupů POPs do životního prostředí v minulých desetiletích již byla řešena (odstranění nespotřebovaných OCP, snížení emisí do atmosféry, odstranění starých ekologických zátěží a kontaminovaných míst).

Pokud jde o emise do jednotlivých složek prostředí nežádoucích vedlejších produktů dle Úmluvy, po legislativních a technických opatřeních přijatých po roce 1990, nelze očekávat v nejbližších pěti letech výrazné snížení emisí do ovzduší. Pokud jde o situaci v emisích do ostatních složek prostředí, což je do značné míry spojeno s monitoringem a výzkumem, je možné předpokládat roční finanční náklady v řádu desítek milionů korun (monitoring složek prostředí, monitoring veterinárních a potravinářských komodit na základě legislativy ES, monitoring zdravotního stavu obyvatelstva, činnost Národního POPs Centra a dalších institucí, osvětová a vzdělávací činnost), přičemž počáteční náklady mohou být vyšší (pořizovací náklady, dovybavení laboratoří ve smyslu legislativy ES a mezinárodně akceptovatelných standardů).

Zásadně koncepční otázkou je nutnost realizace systému sběrného zařízení pro odpady s obsahem POPs ev. dalších nebezpečných látek, kde budou látky (odpady) shromažďovány a skladovány environmentálně bezpečným způsobem do doby, než bude možné zajistit jejich odstranění. Tyto „sběrné dvory“ by mohly být realizovány v jednotlivých regionech jako součást krajských plánů odpadového hospodářství nebo v oblastech problémových z pohledu výskytu POPs a odpadů POPs. Odhad nákladů na výstavbu a soz závisí na počtu takovýchto zařízení, může se pohybovat řádově v desítkách milionů korun, vhodnější však bude využití existujících sběrných zařízení.

Co se týče kontaminovaných míst (starých ekologických zátěží), způsobených minulou průmyslovou a zemědělskou činností, komunální sférou, armádou, dopravou či jinými faktory, nelze je v ČR (stejně jako ve všech ostatních zemích světa) přesně specifikovat. Je nezbytné proto provádět odhady, založené na různých metodách. Financování procesu odstraňování starých ekologických zátěží není předmětem Národního implementačního plánu. Národní implementační plán by měl především přispět k systematické inventarizaci starých ekologických zátěží s výskytem POPs. Vzhledem k dosavadním výsledkům inventarizace kontaminovaných míst, na nichž se vyskytují POPs, považujeme za nezbytné, aby v návaznosti na schvalování Národního implementačního plánu byl rovněž připravován návrh Programu odstraňování starých ekologických zátěží s převahou persistentních organických polutantů, které nelze financovat z jiných dostupných zdrojů, jehož úkolem by bylo zajistit financování procesu odstraňování starých ekologických zátěží v případech, kdy nelze získat finanční prostředky z jiných dostupných zdrojů (MŽP, SFŽP ČR, resortní rozpočet, fondu EU, apod.), a s tím související zajištění a koordinaci všech souvisejících aktivit.

Je nutno zdůraznit, že odhadované náklady nejsou vyvolány ratifikací Stockholmské úmluvy o POPs Českou republikou, nýbrž neřešením problémů POPs v minulosti. Naopak,

podpis a ratifikace Úmluvy umožnily a umožní ČR přístup k finančním prostředkům, které pomohou ČR problémy identifikované v Národním implementačním plánu vyřešit.

Hodnocení nákladů spojených s odstraněním PCB a odpadů PCB a hodnocení nákladů spojeným s realizací jednotlivých bodů Národního implementačního plánu je uvedeno v příloze.

PŘÍLOHA: ÚVAHA O NÁKLADECH SPOJENÝCH S ODSTRANĚNÍM PCB A ODPADŮ PCB

Na začátku této úvahy je třeba zrekapitulovat relevantní informace, které jsou pro tento účel k dispozici. Přitom platí, že jistota výsledné informace je přímo závislá na přesnosti a jednoznačnosti vstupního zadání, tj. na určení podmínek, za kterých příslušný výsledek platí a na povaze vstupních informací.

Při úvaze o nákladech spojených s odstraněním PCB a odpadů PCB se vycházelo z těchto podkladů:

- a) Návrhu Národního plánu nakládání s nebezpečnými odpady obsahujícího údaje o jejich výskytu v letech 1996, 1997 a 1998;
- b) Dílčích výsledků inventarizace PCB v ČR zpracované k 26.7.2005 VÚV T.G.M. Praha (CeHO);
- c) Přehledu o přibližných cenách za odstranění odpadů s obsahem PCB poskytnutých spalovnou nebezpečných odpadů v Ostravě a cenách publikovaných v různých studiích;
- d) Důvodové zprávy o prověření nejvhodnějších způsobů odstranění odpadů kontaminovaných PCB, zpracované pro poradu ministrů v roce 1995.

Z uvedených podkladových materiálů a národní inventury POPs jsou pro úvahu o nákladech spojených s odstraněním odpadů PCB relevantní tyto údaje:

ad a) V materiálu se uvádí, že „V roce 1998 byl již podle nového Katalogu odpadů ohlášen vznik 11,4 tis. tun odpadů s PCB, z čehož 96,5 % byly transformátory nebo kondenzátory. 10 - 30 % celkové hmotnosti zařízení tvořily provozní náplně s obsahem PCB (zbytek jsou kovy, plasty, papír apod.);

ad b) Při hodnocení výroby a použití PCB v bývalém Československu a ČR byly zjištěny následující údaje získané za období 1.1.2002 – 26.7.2005 v rámci evidence PCB ve smyslu vyhlášky č. 384/2001 Sb., o nakládání s PCB:

Období inventarizace PCB v ČR 1.1.2002 – 26.7.2005

Způsob zaslání inventarizace		Počet firem
Listinná	Počet firem, které evidují zařízení s obsahem PCB	186
	Počet firem, které u svých zařízení prokázaly nepřítomnost PCB	201
	Celkem firem v inventarizaci	387
Elektronická	Počet firem, které evidují zařízení s obsahem PCB	40
	Počet firem, které u svých zařízení prokázaly nepřítomnost PCB	472
	Celkem firem v inventarizaci	512
Celkem	Počet firem, které evidují zařízení s obsahem PCB	226
	Počet firem, které u svých zařízení prokázaly nepřítomnost PCB	673
	Celkem firem v inventarizaci	899

Počet společností, které provedly evidenci PCB v ČR v uvedeném období	Zařízení obsahující PCB [hmotnost provozní náplně v tunách]	Zařízení, u nichž není dosud potvrzeno, zda náplň obsahuje PCB [hmotnost provozní náplně v tunách]
226		
Celkem	487,30417	3 487,41998

Inventarizace PCB provedená ve výše zmíněném období obsahuje údaje o množství náplní s obsahem PCB v koncentracích nad 50 ppm a počtu příslušných zařízení (20 535) s tím, že se ve většině případů (99 % kondenzátory) jedná o čistý Delor, Clophen, Crophene či Pyralene, resp. čisté PCB.

**Sumární výsledky inventarizace PCB v České republice
za období 1. 1. 2002 – 26. 7. 2005**

CELKEM

Počet subjektů v ČR, které vlastní nebo provozují zařízení a látky s obsahem PCB:	226
---	-----

CELKEM							
Druh zařízení	Kód druhu zařízení	Zařízení obsahuje PCB: Ano			Zařízení obsahuje PCB: ???		
		Počet kusů	Hmotnost náplně [kg]	Hmotnost náplně [t]	Počet kusů	Hmotnost náplně [kg]	Hmotnost náplně [t]
Výkonový transformátor	10	125	288331	288,331	1398	2302614	2302,614
Tlumivka	11	4	10541	10,541	54	65410	65,41
Reaktor	12	0	0	0	2	29920	29,92
Transformátor elektrofiltru (odlučovač)	13	0	0	0	63	44289	44,289
Průchodka	14	0	0	0	0	0	0
Přepínač odboček (v transformátoru)	15	0	0	0	2	2000	2
Přístrojový (měřicí) transformátor napětí (PTN)	16	0	0	0	22	3221	3,221
Přístrojový (měřicí) transformátor proudu (PTP)	17	0	0	0	16	2588	2,588
Přístrojový (měřicí) transformátor kombinovaný (PTK) – napětí + proud	18	0	0	0	0	0	0
Kondenzátor	20	10379	135491,1	135,4911	2715	29543,5	29,5435
Kondenzátor "malý"	20	10024	44841,07	44,84107	199	631	0,631
Kondenzátorová baterie	21	0	0	0	0	0	0
Motor	22	0	0	0	0	0	0
Rozvaděčová skříň	23	0	0	0	0	0	0
Vypínač	25	0	0	0	1684	65972,88	65,97288
Ostatní elektrická zařízení s kapalným dielektrikem	30	0	0	0	1608	617781,1	617,7811
Hydraulické důlní zařízení	40	0	0	0	1057	244107,5	244,1075
Vakuové čerpadlo	50	0	0	0	0	0	0
Průmyslové zařízení s ohřevem teplotnosnou kapalinou (duplikátor, obalovna drti apod.)	60	3	8100	8,1	2	1000	1
Jiné zařízení	70	0	0	0	246	76049	76,049
Nádrž s provozní kapalinou s PCB	81	0	0	0	3	2093	2,093
Cisterna s provozní kapalinou s PCB	82	0	0	0	0	0	0
Sud s provozní kapalinou s PCB	83	0	0	0	1	200	0,2
Jiný způsob uskladnění provozní kapaliny s PCB	90	0	0	0	0	0	0
Celkem		20535	487304,17	487,30417	9072	3487419,98	3487,41998

ad c) ve výše zmíněných cenových podkladech se uvádějí ceny v těchto relacích:

Typ odpadu/zařízení	Cena (za tunu nebo kus)
Oleje obsahující PCB (katalogová čísla 13 01 01*, 13 03 01*) Elektrická zařízení s kapalným dielektrikem (katalogová čísla 16 01 09*, 16 02 09*, 16 02 10*) Zeminy, sutě, stavební a demoliční odpady s obsahem PCB (katalogové číslo 17 09 02*) Jiná technologická zařízení s PCB nebo odpady PCB	20 - 50 tis. Kč/t
Dekontaminace transformátoru, jehož náplň obsahuje PCB (včetně dodávky nové provozní náplně a odstranění náplně původní kontaminované PCB)	100 – 200 tis. Kč/ks
V zemích EU se pohybují ceny za odstranění výše uvedených odpadů (dekontaminace s následným spálením, vč. dopravy do cílové země)	100 - 200 tis. Kč/t

Vedle těchto cen za spalování odpadů ve speciálních, k tomuto účelu určených zařízeních (spalovnách nebezpečných odpadů) je třeba uvést, že odpadní oleje (nebezpečný odpad od 20 mg/kg PCB) s koncentrací maximálně do 50 mg/kg (ppm) lze spalovat při nižších nákladech v upravených a k tomu schválených zařízeních spoluspalujících odpady (např. cementárnách). Pro tento způsob odstranění PCB však nejsou k dispozici ani cenové, ani množství údaje.

ad d) V uvedené důvodové zprávě se mimo jiné uvádí i následující Odhad finanční náročnosti odstranění PCB, cit.:

„Pro hrazení svozu, meziskladování, manipulace, bezpečného odstranění a dalších nákladů spojených s inventarizací aj. organizačními kroky při odhadovaném odstranění 15 000 tun odpadů kontaminovaných PCB by bylo potřeba cca 1 mld. Kč (v cenách roku 1995). Tato výše byla spočítána z ceny za sběr, odvoz a vlastní odstranění ve výši 50 Kč/kg (celkem 750 mil. Kč), zbytek by byl určen na ostatní operace, tj. na meziskladování a manipulaci 10 Kč/kg (celkem 150 mil. Kč) a na inventarizaci, pasportizaci, chemické analýzy, řídicí činnost konsorcia by bylo třeba cca 100 mil Kč (odhad z údajů nákladů firem zabývajících se odstraněním nebezpečných odpadů). Celkem pak rozpočet vychází na 1 mld. Kč“.

Po bližším posouzení a porovnání podkladů uvedených v bodech a) - d) lze zjistit, že:

1. Pokud se předpokládá odstranění celých zařízení, pak je nutné údaje inventury korigovat v poměru předpokládaného obsahu a váhy náplní z celkové váhy zařízení, tj. včetně příslušných kovových obalů. Dále se odhaduje, že obsah náplní činí 10 - 30 % z celkové hmotnosti zařízení.
2. Cenové podklady týkající se prací spojených s odstraněním PCB a odpadů PCB uvádějí velké cenové rozpětí, což v důsledku znamená, že maximální nákladová varianta může být i řádově vyšší než varianta minimální. Vzhledem k tomu, že ceny za dekontaminační práce jsou cenami smluvními, odstraní tuto cenovou

mnohoznačnost až výběrové řízení. Jasný je pouze fakt, že ceny těchto prací se v ostatních státech EU podstatně liší.

Za tohoto stavu nelze jednoznačně kvantifikovat náklady na dekontaminaci odpadů PCB a zařízení obsahujících PCB. To bude možné, až bude rozhodnuto o konkrétních technologiích pro jejich odstranění či dekontaminaci a až proběhne výběrové řízení na dodavatele těchto prací. Řadový odhad se může pohybovat na úrovni až **10 000 000 000,- Kč**. Je nutno zdůraznit, že tyto náklady bude možno rozložit do období 2005 – 2010 (z pohledu povinností ČR vyplývajících ze směrnice Rady 96/59/ES o odstraňování PCB/PCT), nebo do období 2005-2025 (ve smyslu znění přílohy A, části II Stockholmské úmluvy o POPs).

V současné situaci lze pouze definovat určité zjednodušující předpoklady, za kterých lze kvantifikovat variantní odhady těchto nákladů. Tyto předpoklady jsou následující:

- ↳ **odstranění PCB se týká celých zařízení (s výjimkou středně velkých a velkých transformátorů)**, nikoliv jen obsahu náplní a realizuje se jednotnou technologií, tj. spálení v tuzemské spalovně nebezpečných odpadů v Ostravě (cca 1000 tun kondenzátorů s PCB ročně);
- ↳ **dekontaminace se týká cca 11 700 t odpadů**, což je v relaci s výsledky inventarizace z roku 2005. Předpokládá se, že obsah náplně činí v průměru variantně až 30 % celkové hmotnosti zařízení při uvažovaném maximálním množství náplní podle inventury (cca 3 500 t), tj. při korekci množství náplní s koeficientem 0,7;
- ↳ **ceny dekontaminačních prací se předpokládají variantně ve střední a v maximální výši**;
- ↳ **předpokládané množství kontaminované půdy, zeminy, sanované černé skládky se uvažuje v souladu s dřívějšími podklady v množství min. 100 000 t**.

Předpokládané finanční prostředky na období 2006 - 2012

Instituce	Varianta		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	CELKEM	Jednotky
Předpokládané finanční prostředky – státní rozpočet											
MŽP			3	3	3	3	3	3	3	21	mil. Kč
MO	I	Odstranění celých velkých zařízení (transformátorů) a kondenzátorů	1,43	1,43	1,43	1,43	1,43	1,43	1,43	10	mil. Kč
	II	Dekontaminace (včetně štítků) a odstranění kondenzátorů	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	1,9	mil. Kč
CELKEM										33 mil. Kč	
A: Předpokládané finanční prostředky – soukromá sféra nejlepší varianta											
Provozní náklady	I	Odstranění celých transformátorů a kondenzátorů	22,4	22,4	22,4	22,4	22,4	22,4	22,4	156,8	mil. Kč
	II	Dekontaminace (včetně štítků) a odstranění kondenzátorů	10	10	10	10	10	10	10	70	mil. Kč
CELKEM										227 mil. Kč	
B: Předpokládané finanční prostředky – soukromá sféra nejhorší varianta											
Provozní náklady	I	Odstranění celých transformátorů a kondenzátorů	170,3	170,3	170,3	170,3	170,3	170,3	170,3	1 192	mil. Kč
	II	Dekontaminace (včetně štítků) a odstranění kondenzátorů	61,2	61,2	61,2	61,2	61,2	61,2	61,2	428	mil. Kč
Finanční prostředky pro provedení laboratorních stanovení PCB v náplních zařízení, u nichž stále není jisté, zda obsahují PCB (shodné pro možnosti A i B) – soukromá sféra										6,2	mil. Kč
CELKEM										1 626,2 mil. Kč	
Místa kontaminovaná POPs (staré ekologické zátěže, černé skládky)										1 500 mil. Kč	

Vysvětlivky:

Při zpracování výsledků se vycházelo z inventarizace PCB provedené k datu 26.7.2005 za ČR a údajů Ministerstva obrany k datu 15.7.2003, které inventarizaci PCB provádí samostatně.

Inventarizace PCB v ČR je dosud otevřený a kontinuální proces, není však vyloučeno, že se prostředky výrazně sníží nebo naopak. Důvodem jsou především zařízení, která nebyla dosud analyzována na přítomnost PCB nebo zařízení, která dosud nebyla ani zinventarizována.

A: předpokládané náklady pro období 2006 – 2012 na odstranění PCB u zařízení, ve kterých se **PCB vyskytují prokazatelně**, tzn. u nichž laboratorní analýza prokázala obsah PCB (nezahrnuli jsme výsledky nejhorší možné varianty).

B: předpokládané náklady pro období 2006 – 2012 na odstranění PCB u zařízení, ve kterých se **PCB vyskytují pravděpodobně**, tzn. u nichž se bude provádět laboratorní analýza, která prokáže, zda dané zařízení obsahuje či neobsahuje PCB. V tabulce počítáme s nejhorší možnou variantou, tzn. předpokládáme, že všechna analyzovaná zařízení obsahují PCB (tzn. v tab. jsou maximální náklady na odstranění PCB, ve skutečnosti se těchto nákladů nemusí vůbec dosáhnout).

V České republice bylo zinventarizováno ke dni 26.7.2005 **9 072** ks zařízení, u kterých není jisté, zda obsahují PCB, z toho **2 616** ks připadá na **velká zařízení** (transformátory, tlumivky, obalovny atd.) a **6 456** ks na ostatní - **menší** zařízení. Je tedy nutné provést u těchto zařízení **laboratorní analýzu**, která v nich potvrdí přítomnost či nepřítomnost PCB. Většinou jsou kondenzátory označeny štítkem s informací, zda obsahují nebo neobsahují PCB. U kondenzátorů (**2 914** z celkového počtu menších zařízení) se proto analýza na obsah PCB neprovádí. Tzn., že laboratorní zkoušky se provedou u **6 158** zařízení. Cena 1 analýzy je cca 1 000 Kč. Z uvedeného vyplývá, že celková cena za laboratorní analýzu na obsah PCB je **6 158 000 Kč**. Celkovou sumu je samozřejmě opět možné rozdělit do období 2006-2012, pak by znamenalo každý rok vyčlenit cca 0,89 mil. Kč.

Poznámka:

Obě varianty I a II vychází z předpokladu, že všichni provozovatelé zařízení využijí pouze jednu z obou možností, tzn. 100 % transformátorů se buď úplně odstraní a již se nebudou využívat (varianta I) a nebo 100 % transformátorů se dekontaminuje, vymění se náplň a budou se používat dále (varianta II). Kondenzátory lze pouze odstranit, nelze je znovu využít, tzn. v obou variantách jsou započtené stejné náklady na jejich odstranění. V praxi se provozovatel zařízení může rozhodnout, kterou z variant využít (zda zařízení odstranit nebo používat dále), tzn. v tabulce jsou uvedeny maximální náklady na odstranění PCB a skutečné náklady budou známy až po provedení zvolených opatření.

V současnosti není v ČR kapacita pro odstraňování (spalování) transformátorů. Způsoby možného nakládání s transformátory s PCB v návaznosti na znění čl. 9 směrnice Rady 96/59/ES, resp. zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, jsou následující:

- ❖ Transformátory, jejichž provozní kapalina obsahuje 50 – 500 mg/kg PCB, budou dekontaminovány nebo odstraněny až na konci jejich životnosti, tj. i po roce 2010. Dekontaminace bude probíhat podle připravovaného Metodického pokynu Ministerstva životního prostředí;
- ❖ transformátory budou přepraveny z ČR do jiného členského státu nebo vyvezeny do státu ESVO za účelem jejich odstranění podle směrnice Rady 96/59/ES, v souladu s nařízením Rady (EHS) č. 259/93 o dozoru nad přepravou odpadů v rámci ES, do něj a z něj a o jejich kontrole a se zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech; nebo
- ❖ po další identifikaci přítomnosti či nepřítomnosti PCB v transformátorech bude provedena jejich dekontaminace či odstranění vyplývající ze schválených Technických směrnic pro POPs/PCB Basilejské úmluvy, na jejichž přípravě ČR aktivně participovala. Existuje navíc reálná možnost, že v ČR v následujícím období vznikne zařízení pro tyto činnosti.

Seznam zkratek	
AV	Akademie věd
BAT	Nejlepší dostupná technologie (Best Available Technology/Technics/Techniques)
BEP	Nejlepší možná environmentální praxe (Best Environmental Practice)
BREF	Referenční dokumenty nejlepších dostupných technik
BTEX	Benzen, toluen, ethylbenzen, xyleny
CeHO	Centrum pro hospodaření s odpady
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí
CLRTAP	Úmluva o dálkovém znečišťování ovzduší přesahujícím hranice států
COP 1	1. zasedání konference smluvních stran
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
DDT	p, p' -DDT (4,4'-DDT) =1,1,1-trichlor-2,2-bis(4-chlorfenyl)ethan
DE	Efektivita destrukce (destruction efficiency)
DRE	Efektivita destrukce a odstranění (destruction efficiency and removal)
EHK OSN	Evropská hospodářská komise OSN
EIA	Posuzování vlivů na životní prostředí
EMEP	Program spolupráce při monitorování a vyhodnocování dálkového přenosu látek znečišťujících ovzduší v Evropě
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EVVO	Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR
GA ČR	Grantová agentura ČR
GAW	Global Atmosphere Watch
GIS	Geografický informační systém
HCB	Hexachlorbenzen
HCHs	$\sum \alpha+\beta+\gamma+\delta+\epsilon$ izomerů hexachlorcyklohexanu
HIA	Hodnocení vlivu na zdraví (Health Impact Assessment)

HMs	Těžké kovy (heavy metals)
IPPC	Integrovaná prevence a kontrola znečištění
IRZ	Integrovaný registr znečišťování
MD	Ministerstvo dopravy
MO	Ministerstvo obrany
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NEL	Nepolární extrahovatelné látky
NIP	Národní implementační plán
NPOPsINV	Národní inventura persistentních organických polutantů
NO	Nebezpečné odpady
OCP	Organochlorové pesticidy
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PAH	Polycyklické aromatické uhlovodíky
PBDE	Polybromované difenylethery
PCB	Polychlorované bifenyly
PCDD/F	Polychlorované dibenzo-p-dioxiny a dibenzofurany
PCT	Polychlorované terfenyly
PeCP	Pentachlorfenol
POH	Plán odpadového hospodářství
POO	Průmyslové oleje a odpady
POPs	Persistentní organické polutanty
SCCP	Chlorované parafíny s krátkým řetězcem (C ₁₀ -C ₁₃)
RVV	Rada pro výzkum a vývoj
RZŽP	Rada pro zdraví a životní prostředí
SESEZ	Systém evidence starých ekologických zátěží
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí ČR
SPŽP	Státní politika životního prostředí
SOP ČR	Správa ochrany přírody ČR
SRS	Státní rostlinolékařská správa
SÚ	Stockholmská úmluva o persistentních organických polutantech
SZÚ	Státní zdravotní ústav

TEQ	Toxický ekvivalent - vyjádření toxických účinků PCDD/F a PCB
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
UNEP	Program OSN pro životní prostředí
UNIDO	Organizace OSN pro průmyslový rozvoj
VÚV	Výzkumný ústav vodohospodářský